

NVRR
Goudvink 2023

Juryrapport

Groningen, 24 november 2023

Vooraf

De Goudvink is een prijs van rekenkamers voor rekenkamers.¹ De naam is een knipoog naar het 'vinkjes' zetten door de controleur, en laat zien dat rekenkamers méér willen dan dat, dat zij het verschil willen maken. De prijs is ingesteld om de leden van de vereniging in dat opzicht scherp te houden en te stimuleren hun beste onderzoeken met elkaar te delen. De jury beschouwt het als een eer dat zij een oordeel mag vellen over de vraag welke rekenkamer dat het beste heeft gedaan. De jury heeft zich daarbij de vraag gesteld: heeft de rekenkamer de raad, staten of het waterschapsbestuur ondersteund bij hun taken? Heeft zij bijgedragen aan meer inzicht in de effectiviteit van beleid of de doelmatigheid van de uitvoering, en is de informatiepositie van de volksvertegenwoordiging door de rekenkamer verbeterd?

Deze criteria zeggen iets over het belang en de toegevoegde waarde van rekenkamers. De jury vindt dat rekenkamers er zijn om de algemene kwaliteit van het openbaar bestuur te verhogen. Dat betekent in ieder geval zorgen voor een goede informatievoorziening, bevindingen aandragen die de besluitvorming kunnen vergemakkelijken en verbeteren, en zorgen voor goede evaluaties van beleid en uitvoering van voor burgers belangrijke zaken, om zo de volksvertegenwoordigers van munitie te voorzien en beter in positie te brengen. Het gaat immers om publiek geld, en daarom zijn goede besluiten en goede controle en verantwoording cruciaal. Het werk van rekenkamers kan daarbij een belangrijke rol spelen. De jury kent de Goudvink toe aan de rekenkamer die zich daarin het beste heeft onderscheiden en daarmee als voorbeeld kan dienen voor anderen.

Uiteraard moeten het onderzoek en het rapport voldoen aan de maat der dingen. Rekenkamers nemen anderen de maat en moeten dan zelf ook een aantal basisnormen in acht nemen. Het rapport moet van goede basiskwaliteit zijn. Dat wil zeggen heldere taal, reproduceerbare en gedragen bevindingen, daaruit afgeleide conclusies en aanbevelingen, duidelijke ondersteunende grafieken e.d. Traditiegetrouw heeft de jury dit criterium van basiskwaliteit gebruikt bij de beoordeling van de ingezonden rekenkamerrapporten.

De jury bedankt de inzenders voor hun deelname en wil hen van harte complimenteren met de ingezonden rapporten.

---

¹ Overigens, waar in dit juryverslag rekenkamer staat wordt ook rekenkamercommissie bedoeld.

Drie rapporten zijn geselecteerd en op de shortlist terechtgekomen. De drie genomineerde rapporten blonken, elk op hun eigen manier, uit. Na een intensieve beraadslaging en uitvoerige discussie kunnen we, tot ons genoegen, de Goudvink 2023 uitreiken aan de winnaar.

De jury ziet de verschijning van het juryrapport 2023 als de afronding van haar werkzaamheden voor 2023. Met de jury kan niet worden gediscussieerd of gecorrespondeerd over de uitslag.

De jury:

Laurens de Graaf, voorzitter
Klaartje Peters, vicevoorzitter
Hans Bekkers
Peter van der Knaap
Joyce Satijn
Paul Venhoeven

De eisen en de werkwijze

De rekenkamers is bij hun inzending voor de Goudvink gevraagd een formulier met een aantal vragen te beantwoorden. Deze vragen betroffen onder andere de onderwerpkeuze, de relevantie en de doorwerking. Tevens werd de rekenkamers op de shortlist gevraagd bewijzen voor de doorwerking mee te sturen. De rekenkamers hebben daar enthousiast gevolg aan gegeven, een signaal dat rekenkamerrapporten op een hoge mate van doorwerking kunnen rekenen.

Elk rapport is door twee lezers beoordeeld met behulp van een scoreformulier. Op het formulier, dat de inzenders van tevoren ter informatie kregen toegestuurd zodat ze op de hoogte waren van de criteria, was aandacht voor onder andere technische kwaliteit en doorwerking. Op basis van de ingevulde formulieren heeft de jury een top-3 samengesteld.

Met betrekking tot technische kwaliteit is onder meer gelet op de opzet en aanpak van het onderzoek, de onderbouwing van de conclusies, oordelen en aanbevelingen en de toegankelijkheid van het rapport.

Bij de toets op de doorwerking is gelet op de activiteiten die de rekenkamer heeft ondernomen om de doorwerking van het rapport te bevorderen en op blijken van feitelijke doorwerking. Met andere woorden: wat is de zichtbare impact en zijn concrete effecten van de aanbevelingen zichtbaar? Doorwerking is vaak een kwestie van lange adem en kan pas enige tijd na het verschijnen van een rekenkamerrapport aantoonbaar gemaakt worden.

Naast de technische kwaliteit en de doorwerking heeft de jury nadrukkelijk ook ruimte gemaakt voor meerwaarde in andere opzichten. Dat kan zijn omdat het onderzoek vernieuwend was (op welke manier dan ook), of omdat de rekenkamer bijzondere 'moed' heeft getoond, bijvoorbeeld in de agendering van het onderwerp of tijdens het proces van uitvoering.

De jury heeft daarbij meerwaarde nadrukkelijk in verband gebracht met de eerdergenoemde (wettelijke) taak van rekenkamers, en zich bij de beoordeling afgevraagd: heeft de rekenkamer met dit onderzoek de volksvertegenwoordigers herkenbaar ondersteund in hun rol en daarmee hun (informatie)positie verbeterd, met als uiteindelijk doel een bijdrage aan verbetering van het bestuur? Dit element weegt zwaar voor de jury. Rekenkamers zijn bij de dualisering immers toegevoegd aan de decentrale bestuurlijke topografie om de volksvertegenwoordiging te ondersteunen. Door deze rol te pakken, maakt de rekenkamer zijn toegevoegde waarde duidelijk zichtbaar en toont daarmee zijn bestaansrecht.

De genomineerden

Dit jaar zijn in totaal 18 rapporten ingediend: allen door een individuele gemeentelijke of provinciale rekenkamer. Ook zijn er dit jaar twee rapport ingediend door een waterschap rekenkamer. De jury constateert dat het aantal ingezonden rapporten nagenoeg gelijk is gebleven ten opzichte van 2022.

Alle rapporten zijn in eerste aanleg beoordeeld, waarna er een shortlist van drie rapporten is opgesteld.

De shortlist in alfabetische volgorde:

Rekenkamercommissies Achtkarspelen & Tytsjerksteradiel	Management van risico's
Rekenkamer Amersfoort	Investeren en regisseren, een onderzoek naar de aanpak van ondermijning door de gemeente Amersfoort
Rekenkamercommissie Ede	Het bos achter de boomspiegels - Een onderzoek naar het beleid voor de openbare ruimte in Ede (2016-2022)

Uit deze drie nominaties heeft de jury de winnaar van de Goudvink 2023 gekozen.

De kwaliteit van de inzendingen wordt als hoog beoordeeld door de jury. Op alle aspecten is hoog gescoord.

Ook constateert de jury dat er veel verschillende thema's bij de inzendingen zitten, die actuele en voor de inwoners herkenbare en zeer relevante onderwerpen adresseren, bijvoorbeeld een rapport over de Voedselbank en een rapport over Jongerenwerk. Gezegend is het land met deze rekenkamerrapporten. De jury is blij met de gekozen thema's met allemaal een maatschappelijke betekenis.

De winnaar

In haar overleg op 6 november 2023 heeft de jury – gelet op de vooraf vastgestelde criteria – als winnaar gekozen

Rekenkamer Amersfoort

met het onderzoek

“Investeren en regisseren, een onderzoek naar de aanpak van ondermijning door de gemeente Amersfoort”

Het rapport behandelt een onderwerp dat vaak onderbelicht is. Het is een belangrijk en gedurd onderwerp. Het onderwerp is relevant en het onderzoek werpt een nieuw licht op de zaak. In de onderzoeksdoelstellingen wordt expliciet gesproken over de effectiviteit van de aanpak van ondermijning. Dit wordt zeer gewaardeerd door de jury. Wat meetelt is dat het rapport prettig is vormgegeven

Veel informatie is verkregen op basis van openbare informatie en er zijn veel partijen bij het onderzoek betrokken geworden. Met name vindt de jury het prijzenswaardig dat een hoorzitting met het veld is georganiseerd. Mede daardoor is het onderwerp toegankelijk gemaakt.

Ondermijning is een serieus beleidsonderwerp met een enorm maatschappelijk belang. Het rapport gaat in op de rol van het College en trekt pijnlijke conclusies. Het is interessant dat het College zich daar in haar reactie niet over uitspreekt. De aanbevelingen zijn erg duidelijk. Het rapport biedt een heldere verdeling van verantwoordelijkheden tussen de verschillende bestuurslagen. Het is evident dat het rapport een grote impact heeft. Het College heeft geld vrijgemaakt voor het uitvoeren van de aanbevelingen. In de media is veel aandacht geweest voor het rapport.

Uit de themakeuze en het onderzoek blijkt dat de rekenkamer doorpakt en een goede bijdrage levert aan een brede bestuurlijke verantwoording.

Iedereen kan veel leren van dit onderzoek.

Kortom in de ogen van de jury een terechte winnaar van de Goudvink 2023!

Ook de andere genomineerde rapporten bewijst de jury hulde.

Allereerst over de Rekenkamercommissies Achtkarspelen & Tytsjerksteradiel, met "*Management van risico's*"

De Rekenkamercommissies hebben gekozen voor risicomanagement als onderwerp. Een abstract onderwerp, afwijkend van de traditionele thema's in rekenkameronderzoek. Dapper en dat kan de jury waarderen.

Hoewel niet vaak gekozen door rekenkamers gaat het onderzoek over het budgetrecht van de gemeenteraad, eigenlijk de 'core-business'. Risicomanagement speelt in veel dossiers bij de decentrale overheid.

Het onderzoek betreft de volle breedte van risicomanagement. De aanbevelingen zijn intern gericht, maar helpen om risicomanagement op een begrijpelijke manier over het voetlicht te brengen. De grafische weergave van het beleidskader is prima. De rekenkamer heeft de raad uitstekend geholpen om zichzelf hierop te positioneren. Het rapport helpt om de kwaliteit van het bestuur te bevorderen.

Het volgende rapport is dat van de Rekenkamercommissie Ede, "*Het bos achter de boomspiegels - Een onderzoek naar het beleid voor de openbare ruimte in Ede (2016-2022)*"

Het onderwerp boomspiegels is aardig gevonden door de Rekenkamercommissie. De term was dusdanig onbekend dat sommige juryleden het hebben moeten opzoeken (vrij vertaald het onbestrate stuk grond rond een boom). Het onderwerp is wel relevant voor inwoners.

Er is gewerkt met een eenvoudige, degelijke onderzoek aanpak.

Er worden op operationeel niveau zeer relevante en herkenbare details gekoppeld aan boomspiegels. De timing van het rapport is goed en de vormgeving en infographic is goed. De jury vindt de 5-minuten presentatie bijdragen aan de beoogde doorwerking. Daardoor wordt de boodschap panklaar voor de Raad.